

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.II.30.475/2023/5.

A tanács tagjai: dr. Hajdu Edit a tanács elnöke
dr. Darákné dr. Nagy Szilvia előadó bíró
dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró
dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna bíró
dr. Osztovits András bíró

A felperes: felperes (cím1)

A felperes jogi képviselője:

dr. Buglos Katalin Ügyvédi Iroda (cím2; ügyintéző: dr. Buglos Katalin)

Az alperes: alperes (cím3)

Az alperes jogi képviselője:

dr. Gáspár Zoltán ügyvéd (cím4)

A per tárgya: szerződéses jogviszony fennállásának, felmondás érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

felperes

A másodfokú bíróság neve és a felülvizsgálni kért jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítélőtábla 10.Gf.40.401/2022/4.

Az elsőfokú bíróság neve és határozatának száma:

Budapest Környéki Törvényszék 2.G.40.178/2021/40.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 1.041.000 (egymillió-negyvenegyezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az esedékesség napjáig az államnak – a Nemzeti Adó- és Vámhatóság illetékbevételi számlájára – 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint meg nem fizetett felülvizsgálati eljárási illetéket. Az illetékfizetési kötelezettség e határozat jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] A peres felek között közbeszerzési eljárás eredményeként 2021. január 27-én tervezési szerződés jött létre „A helység településközpont turisztikai célú fejlesztés” című projekt keretében a településközpont komplex fejlesztéséhez, felújításához, korszerűsítéséhez szükséges teljeskörű tervezési munkák tárgyában.

[2] A tervezési szerződésben a felek úgy nyilatkoztak, hogy megállapodásuk részét képezik a szerződés törzsszövege mellett a közbeszerzési dokumentumok és tervező által nyújtott nyertes ajánlat. A tervező, azaz a felperes a szerződésben kijelentette, hogy a szerződés elválaszthatatlan részét képező dokumentumokat és a megrendelő által a közbeszerzési eljárás során, illetve szerződés megkötésével kapcsolatosan rendelkezésre bocsátott egyéb dokumentumokat saját felelősségére ellenőrizte, az azokban foglalt tényeket, előírásokat ismeri. A szükséges kivitelezési munkákat kalkulálni tudta, és a műszaki bizonytalanságokat is figyelembe vette az ezekkel kapcsolatos kockázatokat kifejezetten vállalja (III.10. pont).

[3] A tervező feladatát képezték a közbeszerzési dokumentumokban, kiemelten a tervezési programban, meghatározottak szerint első lépésként (45 napon belül) a koncepció tervek készítése látványtervekkel lakossági egyeztetésre alkalmas formában.

[4] A megrendelő hibás teljesítésnek tekintette azt, ha a tervező olyan tervet készít, amely a rendelkezésre álló anyagi fedezet összegéből nem valósítható meg (III.11. pont). Az

anyagi fedezet összege 637.835.000 forint volt. A felperesnek a beruházási elemek tervezésénél figyelembe kell venni a szerződés 1. mellékletében található tervezési programban rögzített költségbecslést, törekednie kell arra, hogy a teljes beruházás összes bekerülési költsége ne haladja meg a tervezési programban foglalt teljes összeget (VI.4.4.6. pont).

[5] A megrendelő jogosult a tervező súlyos szerződésszegése esetén írásbeli nyilatkozatával, az általa meghatározott - akár azonnali - hatállyal, kártérítési vagy kártalanítási kötelezettség nélkül a szerződést felmondani vagy attól elállni (XII.2. pont).

[6] A szerződés megkötését megelőzően az ajánlati felhívás részét képezte a tervezési (vállalkozási) szerződéstervezet és az elfogadott tervezési program. A közbeszerzési eljárás ajánlati szakaszában a felperes kiegészítő tájékoztatást nem kért. A felperes ajánlatában a Kbt. 66. § (2) bekezdése szerint nyilatkozott. Kijelentette, hogy az eljárást megindító felhívásban és közbeszerzési dokumentumokban foglalt valamennyi formai és tartalmi követelmény, utasítás, kikötés és műszaki leírás gondos áttanulmányozását követően az eljárást megindító felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban foglalt valamennyi feltételt megismerte, megértette, azokat fenntartások és korlátozások nélkül elfogadja. Amennyiben nyertes ajánlattevő lesz, úgy a szerződést az eljárást megindító felhívásban és közbeszerzési dokumentumokban foglaltaknak megfelelően teljesíti.

[7] A felek folyamatosan egyeztettek a szerződés teljesítése kapcsán.

[8] A felperes 2021. január 31-én benyújtott javaslatában felvetettekre az alperes 2021. február 02-án kelt levelében válaszolt. Rögzítette: a tervezési program a támogató által is jóváhagyott program. Egyes projektelemek elhagyása, jelentős módosítása esetén a hozzárendelt támogatási összeget a támogató elvonhatja. A program módosítását is egyeztetni kell a támogatóval, ami jelentős csúszást eredményezhet a projektben. Nyomatékosan kérte, hogy a projekt szakmai tartalmát előzetes jóváhagyás vagy felkérés nélkül a tervezési szerződés VIII. fejezetében rögzített kapcsolattartón, illetve az általa kijelölt közreműködőkön kívül mással ne ossza meg, mert az ellentétes a fennálló szerződéssel, továbbá parttalan vitákhoz vezethet, és ez veszélyeztetheti a teljes projekt határidőben történő megvalósulását.

[9] Az alperes 2021. február 08-án nyilatkozattételre hívta fel a felperest: elfogadja-e a 2021. január 31-ei tervezési program véglegesítése, tervezési feladatok elkészítése előtt megindító megbeszélés témájú tájékoztatására az alperes 2021. február 02-án küldött tájékoztatását, e szerint folytatják-e a munkát; a tervezési szerződésben rögzített felperesi feladat végrehajtásához minden szükséges információt és adatot megkaptak-e az alperestől; jelenleg mi akadályozza a tervezési feladat végrehajtását, továbbá milyen információra, adatszolgáltatásra vagy az alperes részéről intézkedés megtételére van, vagy lesz még szükség a tervezési feladatok elvégzéséhez. (F/15. melléklet.)

[10] A cég 2021. február 11. napján felhívta az alperes figyelmét arra, hogy bármely eltérés a tervezési programban foglaltaktól kizárólag a támogató engedélye alapján valósulhat meg. A támogató elvárja a turizmus szakmai vélemény alapján elfogadott tervezési programban foglaltak maradéktalan érvényesítését. Felhívta, hogy az önkormányzat minden jog- és szerződésszerű lépést tegyen meg annak érdekében, hogy a tervező a tervezési programban foglaltaknak megfelelően lássa el feladatait.

[11] Az alperes 2021. február 17. napján kelt levelében felhívta a felperest, nyilatkozzon: elfogadja-e a 2021. február 02-ai alperesi szakmai álláspontot; ha nem, vagy csak részben, azt indokolja meg; nyilatkozzon arról, hogy helység község Önkormányzatának munkatársai, megbízott projektmenedzserei kivételével név szerint kivel, mikor, milyen célból vette fel a kapcsolatot a tervezési szerződés teljesítésével kapcsolatban, annak milyen eredménye, illetve

következménye van; van-e olyan körülmény, amely a IV.2.1. fejezet részhatáridő teljesítéséig a tervezési feladat teljesítésének akadályoztatását jelenti, azt indokolja meg; a tervezési feladat elvégzése során a felperes részéről milyen kiegészítő felmérések kerültek és kerülnek még megrendelésre, amelyek az alperest terhelik; adja meg ennek adatait, jelölje meg, hogy milyen információkra, adatszolgáltatásra van szükség. Két napon belül kérte alperes a választ.

[12] A felperes 2021. február 18. napján kelt levelében az alperes 2021. február 08-ai levelére válaszolt, mely szerint a tervezői program kapcsán álláspontját kifejtette. Amennyiben a megrendelő célszerűtlen, vagy szakszerűtlen utasítást ad, és a tervező jelzése ellenére is fenntartja azt, a tervező elállhat a szerződéstől. Amennyiben jogszabálysértő utasítást ad, akkor az utasítás teljesítését meg kell tagadnia. Más a helyzet azonban, amikor már a tervezési program eleve úgy lett kialakítva, hogy az szakmai szempontból nem megfelelő, vagy ha az olyan elemeket tartalmaz, amelyek teljesítése jogszabálysértő, vagy az élet- és vagyonbiztonságot veszélyezteti. A projekt nem megfelelő előkészítése a tervezőnek már kárt okozhat, mert a szerződés megkötését követően szembesül azzal, hogy nem tud megfelelően teljesíteni. Nem az a kérdés, hogy a tervező súlyos szerződésszegésben van-e, hanem az, hogy a projekt előkészítése megfelelő volt-e vagy sem (16/A/14.). Kérte a közbeszerzési iratokból az előzetes megvalósíthatósági tanulmányt, költségtervet, illetve bármely olyan dokumentum megküldését, amely a projekt megvalósíthatóságát támasztja alá.

[13] Az alperes 2021. február 18-ai levelében a felperestől 15.28 órakor érkezett e-mailre válaszolva arra hivatkozott, hogy nem áll módjában hozzájárulását adni, hogy az aznap megküldött előzetes települési vázlatot lakossági egyeztetésen bemutassa a felperes. A rendelkezésre álló rövid idő alatt áttekintett telepítési vázlatok nem felelnek meg a közbeszerzési eljárás és a szerződés mellékletét képező tervezési programnak. Kérte, hogy a felperes 2021. február 24-én jelenjen meg az önkormányzatnál személyes egyeztetésre, erre az időpontra várja a tervezési programnak megfelelő vázlattervek bemutatását.

[14] A felperes a közbeszerzési hatóság közbeszerzési döntőbizottságánál 2021. február 23-ai keltezésű jogorvoslati kérelmet terjesztett elő. Kérte, hogy a döntőbizottság állapítsa meg, hogy az alperes megsértette a Kbt. 28. § (1) (2) és (4) bekezdését, mert a közbeszerzés megfelelő előkészítése elmaradt. Az alperes a közbeszerzési eljárás előkészítése során nem tette meg a szükséges intézkedéseket a beszerzés tárgyát érintő szerződés-módosítás megelőzésére. A közbeszerzési hatóság közbeszerzési döntőbizottsága D.86/2/2021. számú 2021. március 01. napján kelt határozatával a felperes jogorvoslati kérelmét visszautasította. A döntés értelmében a Kbt. 148. § (3) bekezdése szerinti objektív határidő a kérelem előterjesztésére eltelt, így a kérelem érdemi vizsgálatának nem volt helye.

[15] A felperes 2021. március 16-án részletes „helység település turisztikai célú fejlesztése megvalósíthatósági tanulmány” megnevezésű dokumentációt adott át az alperesnek. Ebben 8 koncepciótervet részletezett, az általa javasolt „F” koncepciótervre kivitelezési költségbecslést készített, amelynek összege (két ütemben) 813. 122. 580 forint volt.

[16] Az alperes 2021. március 30. napján azonnal hatállyal felmondta a szerződést.

A felmondás szerint a tervező a közbeszerzési eljárás ajánlati szakában nem élt a Kbt. 56. § (1) bekezdése szerinti kiegészítő tájékoztatókérés lehetőségével. A tervezési szerződés 1. számú melléklete volt a tervezési program, melynek kifejezett ismeretében került sor a szerződés megkötésére, és ez alapján tette meg a felperes a Kbt. 66. § (2) bekezdése szerinti nyilatkozatát is, mely szerint az eljárást megindító felhívásban és a közbeszerzési dokumentumokban foglalt valamennyi feltételt megismerte, megértette, azokat fenntartások és korlátozások nélkül elfogadja.

A felperes teljesítése akkor tekinthető szerződésszerűnek, ha a szerződésben és annak mellékleteiben meghatározottak szerint teljesít a Ptk. 6:34. és 6:123. § (1) bekezdése szerint.

A tervező 2021. február 19-ei keltezésű levelében (16/A/14.) maga ismerte el, hogy a szerződés megkötését követően szembesült azzal, hogy nem tud megfelelően teljesíteni: „már a tervezési program eleve úgy lett kialakítva, hogy az szakmai szempontból nem megfelelő”, „olyan elemeket tartalmaz, amelyek teljesítése jogszabálysértő vagy az élet és vagyonbiztonságot veszélyeztetik”, a „tervezőnek már kárt okozhat”.

A felperes szerződésszegő magatartásának tekintette – többek között –:

- alternatív, a tervezési programnak meg nem felelő tervjavaslatok készítését és - a megrendelő kifejezett utasítása ellenére - lakossági fórumok tartását előtérbe helyezi a szerződésszerű teljesítéssel és a megrendelővel való egyeztetéssel szemben,
- a felperes 2021. március 16-án részleges megvalósíthatósági tanulmánynak minősített tervezési dokumentációban elemzi a fejlesztési elemek műszaki megvalósíthatóságát, koncepcióterveket ismertet, a tervezési programban előírt egyes beruházási elemeket elhagyott, kiemelten a szálláshelyek kialakítását; a költségbecslésének összege nettó 843.486.000 forint, amely jelentősen, 32%-kal magasabb, mint a tervezési programban meghatározott teljes beruházási keret.

A felperes magatartása arról tanúskodik, nem kívánja a fejlesztési elemeket megtervezni, a 2021. március 16-án megküldött dokumentáció jelentős késedelem lehetőségét vetíti előre.

A fenti magatartások a Ptk. 6:137., 6:150., 6:151. §, a Ptk. 6:140., 6:143. § (1) bekezdés a) pont és a 141. §, továbbá a tervezési szerződés XII.2. pont rendelkezései szerint megalapozták a megrendelő azonnali hatállyal kártérítési vagy kártalanítási kötelezettség nélküli felmondási jogának érvényesítését, mivel a felperes a szerződéses kötelezettségeit olyan jelentős mértékben megszegte, hogy ennek következtében megrendelőnek az esetleges további teljesítés nem áll érdekében, mivel a közbeszerzési pályázat határidejének teljesítését a tervezővel nem látja biztosítottnak, kármegelőzési és kárenyhítési, továbbá a közpénzek okszerű felhasználásra való kötelezettségeit a jogviszony haladéktalan megszüntetésével tudja teljesíteni.

A kereseti kérelem és az alperes ellenkérelme

[17] A felperes keresetében kérte, a bíróság a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. tv. (a továbbiakban: Pp.) 172. § (3) bekezdésében foglalt feltételek fennállásra tekintettel állapítsa meg: az alperes 2021. március 30-án kelt felmondása érvénytelen, és a felek között 2021. január 27-én létrejött tervezési szerződés jelenleg is hatályban van. Keresetét a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. tv. (a továbbiakban: Ptk.) 6:213. § (1) bekezdésére, illetve a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. tv. (a továbbiakban: Kbt.) 143. § (1)-(3) bekezdésére alapította.

[18] Érvelése szerint a felmondásban megjelölt indokok egymásnak ellentmondóak. Az alperes arra hivatkozik, hogy a társaság késedelmesen, illetőleg hibásan teljesített. A felmondás jogi alapjaként megjelölt jogszabályhelyek azonban arról szólnak, amikor egy kötelezett teljesítést megelőző magatartása már a későbbi szerződésszegésre utal. Az alperes nem jelölt meg olyan körülményt, amelyből arra következtethetett volna, hogy a felperes esedékességkor nem fog tudni teljesíteni. Ez a feltétel fenn sem állhatott a felmondás időpontjában, mivel az alperes volt az, akinek késedelme az elhúzódó adatszolgáltatás okán folyamatosan fennállt, így a felperes teljesítési határideje a szerződés szerint még nem is rögzült.

[19] Állítása szerint az alperesi oldalon áll fenn késedelem, mivel az adatszolgáltatása nem volt kielégítő (parkolóhely probléma, gasztropince, vízelvezetés kérdése, név ház, telkösszevonások). A felmondási okok nem állnak fenn a szerződés XII.2. pontja szerint.

[20] Annak tudatában kötötte meg a tervezési szerződést, hogy a tervezési program egy tervezet, amely még módosítható, az alperes azonban 2021. február 2-án közölte, hogy a tervezési program módosítása semmilyen formában nem lehetséges. A tervezési program azonban több hibát és ellentmondást is tartalmazott (parkolóhelyek létesítése, telkek összevonása, név ház tetőterének kialakítása). Az alperesi adatszolgáltatás hiányában a felperes nem volt abban a helyzetben, hogy a tervezési szerződés első szakaszában meghatározott koncepcióterveket és látványterveket elkészítse. Azt nem vitatta, hogy a szerződés szerinti látványterveket nem adott az alperesnek, ugyanakkor erre az alperesnek mindenképpen észrevételt kellett volna tennie.

[21] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Azt nem vitatta, hogy megállapítás iránti kereset előterjeszhető.

[22] Vitatta a jogalapként megjelölt Ptk. 6:123. §-ának és a Kbt. 143. §-ának alkalmazhatóságát az alperesi 2021. március 30-ai szerződés felmondás érvénytelenségének megállapítása körében. Vitatta, hogy arról tájékoztatta volna a felperest, hogy a tervezési programot még nem véglegesítették, ez csak egy terv. Az ajánlatkérői dokumentáció részét képezte a tervezési (vállalkozási) szerződéstervezet és az elfogadott tervezési program, amelyet a felperes megismert. A közbeszerzési eljárás ajánlati szakaszában a felperes kiegészítő tájékoztatást nem kért. A felperes ajánlatában a Kbt. 66. § (2) bekezdése szerint nyilatkozott.

Az alperes a tervezési programot véglegesnek tekintette. Ez nyilvánvalóan nem jelentette azt, hogy bizonyos módosításokra ne kerülhetne sor, műszaki, jogszabályi vagy pénzügyi (a költségkeret tartása) szükségszerűséből, amely azonban nem eredményezhette a tervező által javasolt lényeges módosításokat (funkciók elhagyása, áthelyezése, költségkeret jelentős túllépése). A felperes alappal nem feltételezhette ennek ellenkezőjét. A tervezési szerződést e tekintetben írásban nem módosították, annak XII.1. pontja kizárja a szóbeli módosítás lehetőségét. Állította, hogy az adatszolgáltatási kötelezettsége teljesítése kapcsán késedelem nem terhelte.

A felperes nem volt képes, és nem is akart szerződésszerűen teljesíteni. A felperes lakossági egyeztetésre alkalmas koncepció- és látványtervek helyett 2021. március 16. napján késedelmesen, általa részletes megvalósíthatósági tanulmánynak minősített tervezési dokumentációt küldött az alperes részére. A tervezési programban előírt beruházási elemeket hagyott el (szálláshelyek) akként, hogy az általa megvalósíthatónak tekintett módoszat költségvetésének összegét a tervezési programban meghatározott teljes beruházási keretnél 32%-kal magasabb összegben határozta meg. A tervezési program megvalósítását két fázisra bontotta. A felperes magatartása azt tanúsítja, nem kívánta a fejlesztési elemeket a tervezési szerződés 1. számú mellékletét képező tervezési program szerint megtervezni.

[23] A 2021. március 16-ai anyag annyira eltért a tervezési programban előírt és vállalt kötelezettségétől, hogy abból az következett, hogy a felperes a teljesítést megtagadta. A Ptk. 6:150-151. §-aira hivatkozással kifejtette: a felperes nem volt képes, és nem is akart szerződésszerűen teljesíteni, nem tekintette véglegesnek a tervezői programot, annak megváltoztatására törekedett. Projektelemeket elhagyva, nem teljeskörűen kívánta megvalósítani a tervezési programot és azt is lényegesen drágábban. Ilyen előzmények után nem lehetett a felperestől a teljesítést elvárni, magatartása a támogatást is veszélyeztette. Alappal következtethetett arra, hogy az esedékességkor nem fog tudni teljesíteni, mint ahogy az első teljesítésnél is késedelemben volt, illetőleg mást csinált. Az alperesnek a szerződés teljesítéséhez fűződő érdeke megszűnt.

Az első- és másodfokú határozat

[24] Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította.

[25] A késelemre és a hibás teljesítésre alapított felmondási okok vizsgálata során a felperes által nem vitatott tényként vette figyelembe, hogy a felperes a tervezési szerződés IV.2.1. pontja szerinti koncepció- és látványterveket nem készítette.

[26] Az alperes adatszolgáltatási késelemét nem látta megállapíthatónak, mert a szerződés VIII.12. pontja szerint az alperes a birtokában lévő adatok szolgáltatására volt köteles, amelynek eleget tett, a felperes által hivatkozott körben a terhére késelem nem volt megállapítható. A parkolóhelyek kijelölése nem volt része a tervezési programnak, a felperes helytállóan hívta fel erre az alperes figyelmét, amelynek körében az alperes a felperes közreműködését kérte a közlekedéstervező alvállalkozója bevonásával, amely együttműködést a felperes a 2021. március 8-i elektronikus levelében megtagadta. Az elsőfokú bíróság következtetése szerint amennyiben az alperes késelemben is volt, ezt a felperes okozta azzal, hogy a Ptk. 6:62. § (1) bekezdése szerinti együttműködési kötelezettségének nem tett eleget, és a szerződés VIII.6. pontjának a felek együttműködését szabályozó rendelkezéseit is megszegte.

[27] Az elsőfokú bíróság következtetése szerint a felperesnek az együttműködési kötelezettsége körében törekednie kellett volna a koncepciótervek elkészítésére abban az esetben is, ha az alperes nem adott át részére valamennyi szükségesnek tartott információt. Az a magatartása, hogy a koncepciótervet részleteiben sem készítette el, hanem ehelyett részletes megvalósíthatósági tanulmányt készített, szerződésszegésnek minősül.

[28] A jogszabályra alapított felmondási okok közül az elsőfokú bíróság a Ptk. 6:151. § (1) bekezdését az EBD2013. P. 15. számon közzétett eseti döntésben kifejtett értelmezés mentén megalapozottnak találta, mert a felperes a teljesítési határidőig (2021. március 16.) a koncepciótervet még egyes részleteiben sem készítette el, ehelyett egy részletes megvalósíthatósági tanulmányt készített, továbbá a szerződést megszegve ezt a munkarészt nyilvánosságra hozta, és az alperes bizonyította, hogy bizalomvesztés miatt a felperes részéről megvalósuló további teljesítéshez fűződő érdeke megszűnt. A felperes 2021. február 1 8-i nyilatkozatában foglaltakra tekintettel — melyben a felperes a tervezési programmal kapcsolatos álláspontját fejtette ki — az elsőfokú bíróság megjegyezte, hogy a felperes a tervezési program ismeretében kötött szerződést, és maga sem állította, hogy a pályázat során kérdéseket, észrevételeket tett, nem kifogásolta a projekt nem megfelelő előkészítését. A felperes szerződésszegését a Ptk. 6:137. S-a alapján is megállapíthatónak látta.

[29] A felmondási okok közül az elsőfokú bíróság nem találta alaposnak a teljesítés jogos ok nélküli megtagadását, mert a Ptk. 6:183. §-a szerint ehhez az szükséges, hogy a szerződésszegő fél egyértelműen és félreérthetetlenül kifejezze azt a szándékát, hogy teljesíteni egyáltalán nem kíván.

[30] A felperes szintén nem szegett szerződést azzal, hogy a támogató számára megismerhetővé tette a részletes megvalósíthatósági tanulmánynak tekintett munkarészt, mert a szerződés 111.2.c) pontjából következően a támogató szervezettel kapcsolatba léphetett és egyeztetést folytathatott. A felperes szerződésszegését abban sem látta megállapíthatónak, hogy a megrendelővel nem egyeztetett terveket mutatott be lakossági fórumokon.

[31] A szerződés 111.11., VI.4.6., VI.4.7. és 111.13. pontjainak – amely utóbbi szerint a felperesnek a rendelkezésre álló pénzügyi fedezet összegéből megvalósítható tervet kellett készíteni, és az ezzel ellentétes teljesítés hibás teljesítésnek minősül – megsértésére az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem került sor, mert a részletes megvalósíthatósági tanulmányban megfogalmazottak nem a szerződés szerinti koncepcióterv elkészítését jelentik. Az alperes tévesen tulajdonított jelentőséget a tanulmányban szereplő költségvetésnek és annak, hogy az 32 %-kal meghaladja a projektre szánt költségkeretet, mert a megvalósíthatósági tanulmány nem képezi a szerződéses szolgáltatás részét.

[32] A jogszabályra alapított felmondási okok közül az elsőfokú bíróság nem találta alaposnak a Ptk. 6: 150. § (1) bekezdésében megfogalmazott közbenső szerződésszegésre való hivatkozást, mert az alperes nem jelölt meg olyan felperesi mulasztást, amely megakadályozta volna az alperest a szerződésből eredő kötelezettségei megfelelő teljesítésében. A Kbt. 143. § (1) bekezdés a) pontjában írt felmondási okot – amely szerint akkor van lehetőség a szerződés felmondására, ha feltétlenül szükséges a szerződés olyan lényeges módosítása, amelyre új közbeszerzési eljárást kell lefolytatni – az elsőfokú bíróság a tervezési szerződés 111.11., 111.13., VI.4.6. és VI.4.7. pontjai körében kifejtettekre visszautalva, azokkal egyező indokok mentén nem látta megállapíthatónak. A késedelem kapcsán idézte a Kbt. 48. § (1) bekezdésének, a Ptk. 6:35. § (1) bekezdésének és 8:3. § (3) bekezdésének, valamint a Pp. 146. § (5) bekezdésének a határidő számítására vonatkozó rendelkezéseit, és arra a következtetésre jutott, hogy a szerződés IV.2.1. pontjában meghatározott 45 napos teljesítési határidő 2021. március 16-án járt le, így ha a felperes március 16-án a koncepciótervet szolgáltatta volna, nem esett volna késedelembe.

[33] A felperesnek a Ptk. 6:151. § (2) bekezdésére való hivatkozását – amely szerint a jogosult a hibás teljesítésből eredő jogokat csak a hiba kijavítására tűzött határidő eredménytelen eltelte után gyakorolhatja – az elsőfokú bíróság azért találta alaptalannak, mert a szerződés XII.2. pontja szerint az alperes súlyos szerződésszegés esetén akár azonnali hatállyal felmondhatta a szerződést, nem kellett ezt megelőzően a felperest kijavításra felhívni. A felperes szintén alaptalanul hivatkozott arra, hogy az alperes a szerződés VI.10. és VI.11. pontjaiban foglaltak ellenére nem nyilatkozott a részletes megvalósíthatósági tanulmányra, mert az alperesnek a szerződés VI.10. pontjában meghatározott kötelezettsége a tervek jóváhagyására vagy egyeztetési eljárás kezdeményezésére csak a szerződés szerint szolgáltatott tervek esetén áll fenn, a felperes pedig nem ilyen terveket készített, míg a szerződés VI.11. pontja jogosultságot és nem kötelezettséget határoz meg az alperes számára az észrevételezésre.

[34] A felperes fellebbezése, valamint az alperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[35] A felperes fellebbezését alaptalannak, az alperes csatlakozó fellebbezését alaposnak találta. Az elsőfokú bíróság döntése szerinte megalapozott volt, azonban az egyes felmondási okok tekintetében az elsőfokú bíróságtól eltérő jogi következtetéseket vont le, a tényeket eltérően minősítette.

[36] A másodfokú bíróság abból indult ki, hogy a felek közötti tervezési szerződésben a tervezési feladatok egyes szakaszi egymásra épültek, a per tárgyát képező első szakaszban a koncepció és látványtervek készítése mellett a felperes feladata volt a szükséges előzetes hatósági és közműegyeztetések lefolytatása, valamint az engedélyköteles beruházási elemek meghatározása és az ezek teljeskörűségére való nyilatkozatok kiadása. A felperes számára már a szerződés megkötése előtt ismert volt, hogy a teljes egészében támogatásból finanszírozott beruházás megvalósítására 637.800.000 forint plusz áfa összeg áll rendelkezésre és a befejezés támogató által előírt határideje 2022. december 31-e.

[37] A másodfokú bíróság kiemelte: a felek a szerződésben nem határozták meg az első szakaszban teljesítendő koncepcióterv fogalmát, tartalmi elemeit és erre jogszabályi rendelkezés sincs. Mindezek alapján úgy értékelte, hogy a 2021. március 16-án átadott anyag „a szerződés keretei, a szerződés teljesítése körében” átadott szolgáltatás, a szerződés első szakaszaként megjelölt tervezési feladat körében nyújtott szolgáltatás volt.

[38] Az elsőfokú bíróságnak annak megállapításához, hogy a felperesi szolgáltatás első részének teljesítése hiányos, illetve hibás volt-e, tisztáznia kellett, hogy a felperes szerződésszegését (késedelmes és hibás teljesítés) az alperes adatszolgáltatási és intézkedési kötelezettségnek elmulasztása kizárja-e. A felperes ebben a körben tartalmilag a Ptk. 6:150. § (1) és (2) bekezdésére hivatkozott. Az elsőfokú bíróság anélkül vizsgálta az alperes közbenső szerződésszegését, hogy ezt megelőzően a szerződés pontos tartalmát (a felek mit értettek a koncepcióterv szolgáltatása alatt) feltárta volna, illetve értékelte volna, hogy a felperes által hiányolt adatok és intézkedések szükségesek voltak-e a koncepciótervezés fázisában, akadályozták-e a felperes teljesítését. A fentiek körében az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése (Pp. 237. §) nem volt megfelelő, ez azonban nem tette szükségessé a másodfokú eljárásban a Pp. 370. § (4) bekezdése és a 369. § (4) bekezdése szerinti intézkedés alkalmazását, az alábbi indokok miatt.

[39] A felek kiemelt jelentőséget tulajdonítottak a rendelkezésre álló költségkeretnek (szerződés VI.4.6. pont). és kifejezetten hibás teljesítésnek tekintették, ha a felperes olyan tervet készít, amely a rendelkezésre álló anyagi fedezet összegéből nem valósítható meg (szerződés III.11., IX.1.3. pont). A fentiekből következően a felperes köteles volt betartani a költségkeretet a tervezési munka minden fázisában, így már a koncepciótervezés szakaszában is olyan javaslatot kellett felvázolnia, amely a rendelkezésre álló költségkeretből ténylegesen megvalósítható. Ehhez képest már a szerződéskötés után, 2021. január 31-én munkamódszerként azt a javaslatot tette, hogy ebben a szakaszban ne nyomassza a feleket az állandó költségkérdés. Ebben a nyilatkozatában már a 2021. március 16-án leadott anyaggal lényegében megegyező javaslatait fogalmazta meg. Kifejtette azt az álláspontját, hogy a tervezési programban szereplő egyes projektelemek a rendelkezésre álló költségkeretből nem valósíthatók meg. Felhívta az alperest arra, hogy állítson fel egy prioritási sorrendet. Az alperes a felperes fenti javaslatát a 2021. február 2-án kelt válaszlevelében egyértelműen elutasította. A 2021. március 16-án átadott anyag ugyan nyolc féle koncepciót vázolt fel, de ezek közül csak a felperes által véglegesnek tekintett „F” jelű koncepcióhoz tartozik telepítési és funkcionális vázlat, amely a 843.486.000 forint plusz áfa összegből lett volna megvalósítható. A projekt lényeges elemét képező név ház felújítását és a név1 teret érintő felújítási munkák jelentős részét csak egy későbbi beruházás keretében látta megvalósíthatónak.

[40] A költségkeret jelentős túllépésén kívül a felperes javaslata szerinti koncepció tartalmilag is eltért a szerződésben meghatározott követelményektől: a szolgáltatóházat nem felújítani, hanem elbontani tervezte új épület kialakításával; a név ház tetőtér beépítését nem tervezte meg; nyolc koncepció tervnek nevezett javaslatot szolgáltatott, de ezek közül csak egyet látott el költségbecsléssel, amelyet a hatósággal korábban már egyeztetett. A felperes által szolgáltatott tervek között az alperes nyilatkozata szerint ugyan szerepelt egy olyan „E1” jelű koncepcióterv, amely leginkább megfelelt a tervezési programnak, azonban a felperes következetes álláspontja szerint ezt maga sem tekintette lakossági egyeztetésre alkalmas, a hatóságokkal előre leegyeztetett alternatívának.

[41] A fent kifejtettek szerint abban a kérdésben nem lehetett állást foglalni, hogy a szolgáltatott tervezési anyag felperes által sem vitatott hiányosságait az alperes adatszolgáltatási és intézkedési kötelezettségeinek elmulasztása okozta-e, de ennek nem volt jelentősége, mert az viszont megállapítható volt, hogy a költségkeret jelentős túllépése az

adatszolgáltatással nem áll összefüggésben. A költségkeret túllépését nem indokolja a parkolóhelyek kialakítása (10.400.000 forint) és a látogatóközponthoz szükséges kiszolgáló helyiségek és azok gépészete.

[42] Az elsőfokú bíróság tévesen nem tulajdonított jelentőséget a szerződéses költségkeret betartására szolgáló rendelkezéseknek. A felek szerződésének ugyanis lényeges részét képezte a projektre rendelkezésre álló támogatási összeg. A felperes a tervezői munka során ezt már a szerződés megkötésétől kezdődően figyelmen kívül hagyta, és olyan megoldást vázolt fel, amely a támogatási összegből bizonyosan nem lett volna megvalósítható. A költségekhez való hozzáállást érintően a felek közötti feloldhatatlan ellentét az első részteljesítés egyéb hibáitól függetlenül már előre vetítette a teljesítési határidő letelte előtt: a felperes az esedékességgel nem fog tudni teljesíteni, mert az építési engedélyezési tervdokumentáció elkészítésére 2021. március 16-tól számított további 30 nap állt rendelkezésre, miközben a tervezési program valamennyi elemére kiterjedő és a rendelkezésre álló költségkeretből megvalósítható lakossági egyeztetésre alkalmas koncepciótervek és látványtervek nem állnak rendelkezésre. Másrészt az is nyilvánvaló volt, hogy a felperes teljesítése hibás lesz, így a felperes tervezői magatartása, nyilatkozata (2021. január 31-én és március 16-án átadott anyag) egyértelművé tette: amennyiben az engedélyezési és kivitelezési terveket ennek alapján készíti el, úgy az a szerződés III.11. és IX.1.3. pontjaiban foglaltak szerint hibás teljesítésnek minősül. Mindezen indokok alapján a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, megnyílt az alperes az előzetes szerződésszegésre alapított felmondási joga a Ptk. 6:151. § (1) és (2) bekezdése szerint.

[43] A Ptk. 6:151. § (1) bekezdése által konjunktív feltételként megkívánt érdekmúlás bekövetkezett. Az alperes ugyanis a perbeli projektet teljes egészében támogatásból tervezte megvalósítani. 2021. február 2-án felhívta a felperes figyelmét, hogy a tervezési programban meghatározott műszaki tartalom teljeskörű és határidőben való megvalósításának elmaradása a támogatás elvesztését eredményezheti. Az alperes számára nyilvánvalóvá vált, hogy a felperes tervezése mellett fennáll a reális veszélye, hogy a támogatást elveszti. A felperes közreműködése mellett a támogatási összegből az előírt határidőben (2022. december 31.) nem fognak megvalósulni a fejlesztések. Az alperesnek mindezek ismeretében nem állt érdekében fenntartani a szerződéses jogviszonyt. A másodfokú bíróság e körben hivatkozott az EBD2013.P.15. számon közzétett eseti döntésre, valamint a BDT2010.2278. számon közzétett eseti döntésre.

[44] A Ptk. 6:151. § (2) bekezdése körében kiemelte, hogy a tervezési hiba kijavítására fel kellett hívni a felperest. E körben értékelte, hogy a 2021. március 16-án átadott anyaggal egyező tartalmú 2021. január 31-ei javaslatra 2021. február 2-án válaszolt, és ebben egyértelművé tette, hogy mind tartalmát, mind a költségkeretet tekintve ragaszkodik a tervezési programban foglaltak megvalósításához, ezt követően több alkalommal egyeztetett a felek, majd az alperes 2021. február 24-ei határidő tűzésével hívta fel a felperest a tervezési programnak megfelelően összeállított vázlattervek bemutatására.

[45] A fentiek alapján az alperes felmondási joga a Ptk. 6:151. § (1) bekezdése és az ezen keresztül alkalmazandó 6:154. § (1) bekezdése, valamint a Ptk. 6:151. § (2) bekezdése és az ezen keresztül alkalmazandó 6:140. § (2) bekezdése alapján megnyílt, és 2021. március 30-án jogszerűen mondta fel a szerződést.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[46] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet – elsőfokú ítéletre is kiható – hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a Ptk. 6:151. § (1) és (2) bekezdésére, valamint a Pp. 346. § (5), a 370. § (1) és (4) bekezdésére, valamint a 369. § (4) bekezdésére hivatkozott.

[47] Érvelése szerint mind az első-, mind a másodfokú bíróság tévesen értelmezte a felperesi késedelem kérdését. Az elsőfokú bíróság késedelem körében kifejtett álláspontját a másodfokú bíróság jogszabálysértőnek tekintette. Az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése (Pp. 237. §) nem volt megfelelő, és ezt a másodfokú határozat is tartalmazza. A felperesi szolgáltatás minőségét, a felperesi késedelem fennállásának kérdését azonban a másodfokú bíróság sem tisztázta, emiatt a jogerős ítélet jogszabálysértő.

[48] A jogerős ítélet a felmondás jogszerűségét a Ptk. 6:151. § (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételek fennállásával indokolta, azonban a késedelemre alapított szerződésszegés tekintetében tévesen értékelte a felek által előadott tényeket (költségkeret); túlterjeszkedett az alperesi felmondás, illetve ellenkérelem körén; nem tisztázta, hogy fennállt-e az alperesi késedelem lehetősége, amely kizárja a felperesi késedelem egyidejű megállapítását.

[49] A Ptk. 6:151. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a felmondással élő félnek egyrészt igazolnia kell, hogy fennáll a kötelezett késedelme, másrészt bizonyítania kell azt is, hogy a késedelemre tekintettel a teljesítéshez fűződő érdeke megszűnt. E körben hivatkozott a Ptk.-hoz fűzött kommentárra. A felek között létrejött tervezési szerződés 2a. pontja szerint az első részteljesítéssel a felperes abban az esetben lett volna késedelembe, ha nem készíti el a koncepcióterveket a szerződés szerint és nem tartja be ezt a részteljesítési határidőt (2021. március 16.). Az nem volt vitatott, hogy az első részteljesítési határidőig a felperes a koncepcióterveket nem készítette el hiánytalanul, azonban a felperesi késedelem megállapításához elengedhetetlen lett volna annak tisztázása, hogy az alperes okozta-e a felperes késedelmét. Ezt azonban sem az első-, sem a másodfokú bíróság nem tisztázta.

[50] A Pp. 346. § (5) bekezdésének megsértését a felperes az alábbiakra alapította. A másodfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy a felek között „a költségekhez való hozzáállás tekintetében feloldhatatlan eltérés volt”. E körben nemcsak téves a másodfokú bíróság ítélete, hanem az indokolás hiányos is. Az indokolás csupán a felperes 2021. január 31-én kelt levelére, valamint a március 16-án leadott tervekre hivatkozott. Ha azonban a felek közötti kommunikációt vizsgáljuk, megállapítható, hogy a költségkeret, illetve a becsült költségek egyetlen egyszer sem jelentek meg vitás kérdésként. A másodfokú bíróság tévesen értelmezte a felperes 2021. január 31-én kelt levelét, amely egyáltalán nem arról szólt, hogy szándékosan figyelmen kívül akarja hagyni az alperes által megjelölt költségkeretet, és még kifejezett utasításra sem áll szándékában annak betartása. A felek közötti kommunikáció központi kérdése nem az alperes által meghatározott költségkeret volt. A felperes csak azt javasolta, hogy a megrendelői utasítások részleteinek tisztázásakor elsődlegesen a felek a koncepcionális kérdéseket rögzítsék, és ezt követően lehet megbecsülni csak a szükséges költségeket. Téves a másodfokú bíróság azon álláspontja, mely szerint a felperes a tervezési programtól eltérően kívánt teljesíteni. Téves a másodfokú bíróság által megállapított tényállás abban is, hogy a felperes azt kívánta volna elérni, hogy a költségvetéstől függetlenül szabad kezét kapjon az általa kívánatosnak tartott műszaki megoldások megtervezésére. A felperes ugyanis várta az alperes válaszát, véleményét a döntést igénylő kérdésekben, és nem kezdte meg a tervezést a saját elgondolásai alapján. A levelezés során soha nem volt olyan nyilatkozat a felperes részéről, amely szerint nem kívánta volna betartani a költségkeretet, illetve az alperes sem tett soha olyan nyilatkozatot, amellyel a felperest a költségkeret betartására kívánta volna rászorítani. A 2021. január 31-ei levélre adott alperesi válasz lényege az volt, hogy továbbra is a tervezési programban felsorolt elképzeléseket szeretné

megvalósítani, és kérte figyelembe venni az abban meghatározott költségkeretet. Ezen túl a költségkeret tárgyában nem volt a felek között kommunikáció.

[51] Tévedett a másodfokú bíróság akkor is, amikor a felperes előre látható késedelmét a következő teljesítési szakasz határideje alapján ítélte meg. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a tervezési szerződésben szereplő költségbecslés be nem tartása a tervezési szerződés szerint hibás teljesítésnek és nem késedelmes teljesítésnek tekintendő.

[52] A Ptk. 6:151. § (2) bekezdésének megsértése körében az alábbiakra hivatkozott. A hibás teljesítésből eredő jogok csak azt követően gyakorolhatók, ha a felmondásra jogosult megfelelő határidő tűzésével felszólította a kötelezetteket a teljesítésre [Ptk. 6:151. § (2) bekezdés]. A költségek túllépése a tervezési szerződés IX. fejezet 1.3. pontja szerint hibás teljesítésnek minősül. Ennek megfelelően először a hiba kijavítására kellett volna felhívni a felperest, és csak a kijavítás indokolatlan késedelve vagy megtagadása esetén kerülhetett volna sor a szerződés felmondására.

[53] A költségkeret betartásáról idő előtti a teljesítés első szakaszában beszélni, ugyanis minden tervezéssel érintett beruházási elem tételes és részletes árazatlan és árazott költségvetési kiírásának elkészítése csak a kiviteli tervszakasz részét képezte (tervezési szerződés III.2.d.). A koncepcióterv elkészítésének szakaszában kizárólag költségbecslés készíthető, amely pontos költségszámításra nem alkalmas. Amennyiben a felperes az ÉKS (Építőipari Költségbecslési Segédlet) fajlagos négyzetméter árai közül az átlagos vagy az alacsony színvonalon és minőségben történő kivitelezéshez rendelt fajlagos négyzetmétert választja, úgy a költségkeret tartható lett volna. A másodfokú bíróság megállapításával szemben a költségbecslésből kizárólag az tűnik ki, hogy minden munkát nem lehet megvalósítani magas színvonalon. Idő előtti a költségkeret túllépésének vizsgálata azért is, mert a felperes által készített nyolc különböző koncepció közül az alperes nem választott, így az alperes által választott, engedélyezésre benyújtandó tervek költségbecslése nem is ismert. Hansúlyozandó, hogy a felperes által készítendő koncepciótervnek és látványterveknek semmilyen költségbecslés (költségvetés) nem volt kötelező része, ezért a felperes által készített költségbecslést sem lehet a teljesítés részének tekinteni, ekként azt hibásnak minősíteni. Ez két következménnyel járhat: mivel az alperes az első tervezési fázisban nem számíthatott arra, hogy költségbecslést fog kapni, erre hivatkozással nem élhetett azzal a feltételezéssel, hogy a felperes előre láthatóan az esedékességgel nem fog tudni szerződést teljesíteni, erre az előzetes szerződésszegésre nem alapíthat felmondást; másrészt mivel a költségbecslés nem volt a koncepcióterv része, így annak esetleges hibái sem tekinthetők a felperes részéről hibás teljesítésnek.

[54] A felperes a Pp. 370. § (1) bekezdésének a megsértését az alábbiakra alapította. A másodfokú bíróság azáltal, hogy a felperes által szolgáltatott tervek költségbecslését vizsgálta (a tárgyban a felek közötti kibékíthetetlen ellentétre hivatkozott), túlterjeszkedett az alperes felmondásában, ellenkérelmében, illetve csatlakozó fellebbezésében foglaltakon. A felek közötti levelezési anyag, az alperesi ellenkérelem és a fellebbezés sem tartalmaz olyan megállapítást, amely szerint a költségek túllépésére irányuló felperesi szándék a szerződéses kapcsolat fennállásának teljes ideje alatt meghatározta volna a felek viszonyát. A jogerős ítélet túlterjeszkedett a fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés keretein, amikor a Ptk. 151. § (1) bekezdése szerint értékelte a felperes részéről a költségkeret túllépését, ugyanis az alperes a költségkeret túllépésére mint előre látható késedelmi okra a per folyamán egyszer sem hivatkozott.

[55] A felperes a Pp. 370. § (4) bekezdésének megsértését az alábbiakra alapította. A másodfokú bíróság az eljárás során észlelte, hogy az elsőfokú bíróságnak a per szempontjából jelentős kérdésben nem volt megfelelő az anyagi pervezetése, ennek orvoslására mégsem tette meg a szükséges intézkedéseket [Pp. 370. § (4) bekezdés és ezzel összefüggésben Pp. 369. §

(4) bekezdés]. A koncepcióterv fogalma, tartalma, a felperesi teljesítés és az alperesi késedelem kérdésében a pervezetés hiányos volt.

[56] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult.

[57] Érvelése szerint nem állnak fenn az első-, és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezésének törvényi feltételei. A felperes által szolgáltatott dokumentáció nem felelt meg a szerződés szerinti feltételeknek, az nem volt alkalmas lakossági egyeztetésre. A felperes az átadott és már kifogásolt rajzokat sem korrigálta, és felhívás ellenére sem vette fel a kapcsolatot a főépítésszel.

[58] A teljesítés megfelelőségének bizonyítása a felperesnek felróható okból maradt el. Az elsőfokú bíróság 28-I. számú végzésével a felperest hívta fel annak bizonyítására, hogy nem esett késedelembe az alperesi késedelem miatt. A felhívásra a felperes nem terjesztett elő bizonyítási indítványt. Erre tekintettel szóba sem jöhet az elsőfokú bíróság anyagi pervezetésének hiányossága.

[59] A Ptk. 151. § és a Pp. 370. § (1) és (4) bekezdései körében az alábbiakat adta elő. A felperes tudott arról, hogy a költségkeret túllépése nemcsak felmondási ok, de a közbeszerzési törvény szerint új közbeszerzési eljárás lefolytatását is kötelezővé teszi. Ezt nemcsak az ellenkérelmében, de a perben végig hangoztatta. A felperes mindvégig a tervezési program megváltoztatására törekedett, a megfelelő egyeztetéseket nem folytatta le, az általa benyújtott dokumentációban nem is törekedett az elvárásnak megfelelő teljesítésre. Még arra sem vette a fáradságot, hogy a tervek már közölt hibáit kijavítsa. Kizárólag az elképzelése szerinti kevesebbet többért megvalósítására törekedett. Az ömlesztve benyújtott levelezéseinek eredményét nem összegezte, nem vezette le a bizonyítékok konkretizálásával az alperes felróható késedelmét.

[60] Alaptalan azon állítása is, hogy a másodfokú bíróság túlterjeszkedett volna a fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés keretein. E körben a másodfokú bíróság ítéletének [54] bekezdésére hivatkozott.

A Kúria döntése és jogi indokai

[61] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

[62] A Kúria a jogerős határozatot a felülvizsgálati kérelemben megjelölt megsértett jogszabályhely, az ott előadott jogszabálysértés, valamint a kérelem jogi indokai által meghatározott keretek között vizsgálhatja felül [Pp. 413. § (1) bekezdés és 423. § (1) bekezdés].

[63] A felperes felülvizsgálati kérelmében eljárási és anyagi jogszabálysértésekre hivatkozott.

[64] A jogerős ítélet nem ütközik a Ptk. 6:151. § (2) bekezdésébe.

[65] Arra helyesen hivatkozott a felperes, hogy a Ptk. 6:151. § (2) bekezdése szerinti előzetes szerződésszegés akkor valósul meg: ha a teljesítési határidő lejártá előtt nyilvánvalóvá válik, hogy a teljesítés hibás lesz; a jogosult a hiba kijavítására határidő tűzésével felhívja a másikat felet; és a határidő eredménytelenül telik el. Ennek megfelelően rendelkezik a tervezési szerződés IX.1.3. pontja is. Abban azonban már tévedett, hogy úgy

ítélte meg: az alperes nem hívta fel arra, hogy a költségkeret túllépése hibás teljesítés, és határidő tűzésével nem szólította őt fel a hiba kijavítására.

[66] A másodfokú bíróság ítéletének [60] bekezdésében ugyanis a bizonyítékokat mérlegelve úgy foglalt állást, hogy a 2021. március 16-án átadott dokumentáció lényegében megegyezik a felperes 2021. január 31-én benyújtott javaslatával. Az ebben felvetett kérdésekre azonban az alperes 2021. február 2-án egyértelművé tette, mind a tartalmát, mint a költségkeretet tekintve ragaszkodik a tervezési programban foglaltak megvalósításához. Az alperes 2021. február 17-ei levelében nyilatkozattételre hívta fel a felperest: többek között a fent hivatkozott elvárásoknak megfelelően folytatja-e a tervezési munkát, ha nem, kérte pontonként annak indoklását is megadni. Ezt követően 2021. február 18-án kelt levelében újólág felhívta a felperes figyelmét arra, hogy a megküldött előzetes vázlatok nem felelnek meg a közbeszerzési eljárás és a tervezési szerződés részét képező tervezési programnak, valamint a már hivatkozott – többek között a költségkeret betartására felszólító – 2021. február 2-án kelt levelében foglaltaknak.

[67] A felperes 2021. február 18-án kelt levelében arra hivatkozott, hogy a tervezési programot eleve úgy alakították ki, hogy a projekt nem megfelelő előkészítése a tervezőnek kárt okozhat, mert a szerződés megkötését követően szembesül azzal, hogy nem tud megfelelően teljesíteni. A költségkeret tartása körében kérte a közbeszerzés becsült értékének meghatározásához szükséges dokumentumok, előzetes piaci konzultációk, költségterv megküldését, amelyek a projekt megvalósíthatóságát támasztja alá. A Kúria kiemeli, hogy a költségekkel kapcsolatos fenti megkeresés azonban semmiképpen sem egyeztethető össze a tervezési szerződéssel, hiszen annak elválaszthatatlan része volt a közbeszerzési dokumentáció, a tervezési program (I.3. pont). A tervezési szerződésben a tervező kijelentette, hogy átvette a szerződés tárgyát képező szolgáltatás elvégzéséhez szükséges dokumentumokat, ezeket elolvasta, megértette a tartalmát, és megkapott minden általa igényelt magyarázatot. Eszerint vállalta a szolgáltatás megvalósítását, egyben úgy nyilatkozott, hogy az átvett dokumentumok alkalmasak arra, hogy a szerződésből eredő kötelezettségeit szerződésszerűen teljesíteni tudja. Sőt azt is kijelentette, hogy a szerződés szerinti munkát megismerte, és tudomásul veszi, hogy a nem megfelelő felmérésből vagy egyéb (például számítási) hibából adódó többletmunkák miatt megtérítési igénnyel nem jogosult fellépni. Kijelentette, hogy a munkák nem megfelelő ismeretére visszavezethető okok miatt semmilyen egyéb többlet követeléssel sem léphet fel, sőt a késedelmét ezzel nem indokolhatja (III.7.11. pont).

[68] Mindezek után az alperes 2021. február 19-én kelt levelében határidőt tűzött a hiba kijavítására, és azt 2021. február 24-ében jelölte meg. Az ezt követően benyújtott dokumentáció azonban ennek a feltételnek a költségkeretet illetően nem felelt meg, hiszen a felperes által szolgáltatott „konceptiótervek” közül az általa támogatott terv több mint 200.000.000 forinttal túllépte a költségkeretet. Helyesen állapította meg a másodfokú bíróság: az, hogy a többi terv megfelelt volna a konceptióterv fogalmának, illetőleg azok a lakossági egyeztetésre alkalmas, valóságos, a hatóságokkal előre leegyeztetett alternatívák lettek volna, ezt maga a felperes sem tekintette úgy. Ezt támasztja alá a felmondásra írt válaszlevele, melyben a Ptk. 6:151. § (2) bekezdése kapcsán azt sérelmezi, hogy az önkormányzat elmulasztott a társaság részére további határidőt biztosítani a hibák kijavítására, illetve kicserélésére. A válaszlevélben utalás sincs arra, hogy az általa nem támogatott konceptiótervek a megadott költségkeretből kivitelezhetőek lettek volna.

[69] A felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a költségkeret tartásáról idő előtti beszélni, mivel minden tervezéssel érintett beruházási elem tételes és részletes árazatlan és árazott költségvetési kiírása csak a tervezési szerződés III.2.d. pontja szerinti kiviteli tervszakasz részét képezte. Az alperes felmondását a költségkeret túllépése tekintetében

azonban előzetes szerződésszegésre alapította. Ez pedig megvalósul akkor is, ha már a teljesítési határidő (adott esetben az első részteljesítési határidő) előtt nyilvánvalóvá válik, hogy a teljesítés hibás lesz. Mind a tervezési szerződés rendelkezései, mind az alperes nyilatkozatai alapján egyértelmű volt, hogy a felperesnek már a tervezési szerződés első teljesítési fázisában tartania kell a tervezési program szerinti költségkeretet. Amennyiben olyan költségbecslést készít az első részteljesítéshez, amely - még az utóbb felmerült parkolóhelyek kialakításának költségein túl is - jelentősen túllépi a költségkeretet, utóbb nem hivatkozhat arra, hogy a költségkeret tartható lett volna a többi koncepcióterv átlagos vagy alacsony színvonalon és minőségben történő megvalósításával. A tervezési program azonban ezzel ellentétben azt célozta, hogy az épületek, a köztér-felújítások feleljenek meg a legkorszerűbb turisztikai céloknak (tervezési program 3.1.1., 3.2.1., 3.3.1., 3.4.1., 3.5.2.), a felperes ilyen tervek elkészítését vállalta. Mindezek alapján helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság ítéletének [50] bekezdésében, hogy a felperes következetesen képviselt álláspontja szerint a többi – köztük a tervezési programnak leginkább megfelelő „E1” jelű – koncepciótervet maga sem tekintette lehetséges alternatívának. A fentiekre tekintettel a felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy idő előtti a költségkeret túllépése miatti hibás teljesítésről beszélni azért is, mert az alperes nem választott a koncepciótervek közül.

[70] A Kúria kiemeli továbbá: a felperes a Ptk. 6:151. § (2) bekezdésének megsértésére alapított felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet – állított – anyagi jogszabálysértését jelölte meg, szöveges indoklásában viszont eljárásjogi érvelést is előadott: kifogásolta a másodfokú bíróság bizonyíték mérlegelését. Azokat a körülményeket részletezte, amelyek – megítélése szerint – nem támasztják alá, hogy a Ptk. 6:151. § (2) bekezdésében írt feltételek teljesültek: egyrészt nem volt hibás a teljesítése, mert a költségkeret túllépése nem állapítható meg; az alperes sem szólította fel a hiba kijavítására. Ezzel valójában a jogerős ítélettől eltérő tényállás megállapítását is igényelte, és ahhoz mértén kérte az anyagi jogkövetkeztetés levonását. A Kúria azonban nem mérlegelhette felül a bizonyítékokat, amiket a másodfokú bíróság értékelt (másodfokú ítélet [60] [50] és [51] bekezdés), érdemben nem vizsgálhatta az erre vonatkozó érveket, és ebből következően nem állapíthatott meg eltérő tényállást sem, mert a felperes a Pp. bizonyítás eredményének mérlegelését szabályozó 279. §-át nem jelölte meg megsértettként. A hivatkozott anyagi jogszabálysértést tehát csak a másodfokú bíróság bizonyíték mérlegelésének eredményeképpen megállapított tényállás alapján, abból kiindulva vizsgálhatta. Ebből pedig azt kellett tényként elfogadni, hogy: a költségkeret a felperes által készített előzetes vázlattervek és „koncepciótervek” alapján nem volt tartható, ami a szerződés alapján hibás teljesítésnek minősült (IX. fejezet 1.3. pont); ennek megfelelően a hiba kijavítására (jelen esetben a költségkeret tartására) az alperes többször felszólította a felperest (2021. február 2-án, 17-én és 18-án kelt levelek); majd pedig 2021. február 19-én határidő tűzésével is felhívta a hiba kijavítására. A fentiek alapján a Ptk. 6:151. § (2) bekezdésében írt feltételek megvalósultak, erre tekintettel az alperes jogszerűen mondta fel a tervezési szerződést.

[71] A felperes felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott arra is, hogy a jogerős ítélet sérti a Ptk. 6:151. § (1) bekezdésében foglaltakat. A Kúria már a Ptk. 6:151. § (2) bekezdése körében hangsúlyozta: a koncepcióterveknek is meg kellett felelniük a tervezési programban szereplő költségkeretnek. A felperes felülvizsgálati kérelmében azt nem vitatta, hogy a tervezési program minden elemére kiterjedő koncepció tervet nem készített, de arra hivatkozott, hogy itt elengedhetetlen lett volna annak tisztázása, hogy az alperes okozta-e a késedelmét. Arra azonban nem tért ki, hogy a költségkeret tekintetében milyen alperesi magatartásokra kíván hivatkozni, alperesnek e körben milyen késedelme állt fenn. A felperes arra is hivatkozott, hogy a Ptk. 6:151. § (1) bekezdésére alapított felmondás körében a tényállás nem tisztázott. A felülvizsgálati kérelem ezen részéből azonban nem állapítható meg, hogy a felperes a költségkeret tekintetében milyen tényállási elemek tisztázatlanságára

utal, hiszen a másodfokú bíróság ítéletének [49] - [59] bekezdéseiben részletesen mérlegelte a bizonyítékokat, vizsgálta a Ptk. 6:151. § (1) bekezdésében foglalt tényállási elemek fennállását. A Kúria ennek kapcsán is utal arra, hogy a felperes a bizonyítás eredményének mérlegelését (Pp. 279. §) itt sem támadta, így azok felülvizsgálatát már nem lehetett elvégezni. Kiemeli továbbá, hogy a másodfokú bíróság nem a tervezési szerződés első részteljesítési határidejének teljesítési késedelmére utalt, hanem arra, hogy a költségkeret be nem tartása miatt a következő részteljesítési határidő biztosan nem lett volna már tartható, és emiatt állapította meg a Ptk. 6:151. § (1) bekezdése szerinti előzetes szerződésszegés tényét.

[72] A felperes a Pp. 346. § (5) bekezdésének megsértése körében a következőkre hivatkozott: a másodfokú bíróság költségkeret be nem tartására vonatkozó megállapításai tévesek, a benyújtott bizonyítékok nem megfelelő értékeléséből következnek; a költségekhez való hozzáállás feloldhatatlan eltérésére alapított megállapítás körében a jogerős ítélet indokolása hiányos, tévesen értékelte a 2021. január 31-én kelt levelét és a felek közötti levelezés anyagát. A felperes elsődlegesen a másodfokú bíróság bizonyítékmérlegelési tevékenységét sérelmezte, a jogerős ítélettől eltérő tényállás megállapítását igényelte, és ahhoz mérten kérte az anyagi jogkövetkeztetés levonását. A Kúria azonban e körben is hangsúlyozza: nem mérlegelhette felül a bizonyítékokat, érdemben nem vizsgálhatta az erre vonatkozó érveket, és ebből következően nem állapíthatott meg eltérő tényállást sem, mert felperes megsértett jogszabályhelyként nem a Pp. 279. §-át, hanem a 346. § (5) bekezdését jelölte meg.

[73] A Pp. 346. § (5) bekezdése alapján a bíróság indokolási kötelezettségének eleget tesz, ha logikusan, jogilag is követhetően kifejti a döntést megalapozó jogi érveit utalva az irányadónak vett jogszabályokra, megjelölve mi volt az oka az alkalmazásuknak. Ezzel egyező álláspontot tükröz az Alkotmánybíróság 26/2020. (XII. 2.) AB határozatának [22] bekezdése is, amely szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása; az indokolásnak az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie. A döntéshez szorosan nem tartozó okfejtés felesleges, ennek megfelelően ehhez igazodva kell az irányadó jogszabályi rendelkezéseket is feltüntetni (Kúria Pfv.20.148/2021/5., Pfv.III.20.158/2020/6.).

[74] A Kúria megítélése szerint a jogerős ítélet mindezen követelményeknek megfelel, nem tekinthető hiányosnak, nem szorul kiegészítésre, ezért nem sérti a Pp. 346. § (5) bekezdését. A „költségekhez való hozzáállásra” a másodfokú ítélet [60] bekezdése részletesen kitért, tartalmazza a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett körülményeket. Az, hogy ezzel a felperes nem ért egyet, nem az indokolási kötelezettség megszegését jelenti.

[75] A felperes az indokolási kötelezettség megsértésének tekintette továbbá: a másodfokú bíróság a felperesi teljesítést és előre látható késedelmet a következő teljesítési szakasz teljesítési határideje alapján ítélte meg; a tervezési szerződésben szereplő költségbecslés be nem tartása a tervezési szerződés szerint hibás teljesítésnek, nem pedig késedelmes teljesítésnek tekintendő. Ezek azokban nem az indokolási kötelezettség megszegését jelentik, hanem a felperes előzetes szerződésszegés körében kifejtett eltérő anyagi jogi álláspontját.

[76] A jogerős ítélet nem sérti a Pp. 370. § (1) bekezdését sem. A felperes arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a költségek túllépésére irányuló felperesi szándék értékelése tekintetében túlterjeszkedett az alperes felmondásában, ellenkérelmében, csatlakozó fellebbezésében foglaltakon. A felperes érvelése azonban nem helytálló.

[77] Az alperes azonnali hatályú felmondása tartalmazza, hogy a tervező a tervezési szerződés teljesítésével késedelembe van, és hibás a teljesítése. A tervező 2021. március 16-án megküldött dokumentációjára utalva kiemelte, hogy a költségbecslés összege jelentősen, mintegy 32 %-kal meghaladta a tervezési programban meghatározott teljes beruházási keretet.

E körben hivatkozott a tervezési szerződés adott pontjainak megsértésére. Fenti magatartást többek között olyan súlyos szerződésszegésnek tekintette, ami a Ptk. 6:151. §-a alapján megalapozzák a megrendelő azonnali hatályú felmondási jogát. A felmondásban utalt továbbá arra is, hogy a megküldött dokumentáció jelentős késedelem lehetőségét is előre vetíti.

[78] Az alperes ellenkérelmében utalt arra, hogy a felperes nem a tervezési szerződés III.2.a. pontja szerinti koncepció tervet készítette el. A tervezési programban foglaltakkal szemben mást tervezett, azt is drágábban, a költségkeretet 32 % túllépéssel kívánta teljesíteni. Ez nemcsak a teljesítést, de a támogatást is veszélyeztette, hiszen ez arra is utalt, hogy esedékességgel nem fog tudni teljesíteni. Mindezek alapján az alperes ellenkérelmében a tervezési programtól való eltérés minden egyes elemére állította, hogy az attól való eltérés a késedelmet is megalapozza, a költségkeret tekintetében pedig a hibás teljesítést is előre vetíti.

[79] Az alperes csatlakozó fellebbezésében szintén hivatkozott a Ptk. 6:151. § szerinti felmondási okokra: a tervezési szerződés III.11. pontban foglaltakkal szemben a projekt költségvetésében szereplő összegnél 32 %-kal magasabb tervet kívánt megvalósítani. A csatlakozó fellebbezése 9. oldalán azt is megerősítette, hogy a felperes a tervezési programot (aminek része a költségkeret is) nem akarta megvalósítani, így a teljesítési határidő előtt az alperes számára már nyilvánvalóvá vált, hogy a munkáját nem, vagy csak számottevő késéssel tudja befejezni, így a további teljesítés a megrendelőnek már nem állt érdekében.

[80] Mindezek alapján a Kúria azt állapította meg, hogy a felperes alaptalanul hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet sérti a Pp. 370. § (1) bekezdését.

[81] Végül nem megalapozott a felperes azon érvelése sem, mely szerint a másodfokú bíróság megsértette a Pp. 370. § (4) bekezdését, valamint a 369. § (4) bekezdését.

[82] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság anélkül vizsgálta az alperes közbenső szerződésszegését, hogy ezt megelőzően a szerződés pontos tartalmát - azt, hogy a felek mit értettek az első részteljesítés szerinti koncepcióterv fogalma alatt - feltárta volna. Az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése (Pp. 237. §) e körben valóban nem volt megfelelő. A másodfokú bíróság azonban helytállóan vonta le azt a következtetést, hogy ez az eljárási hiányosság nem tette szükségessé a Pp. 370. § (4) bekezdése és a 369. § (4) bekezdése szerinti intézkedés alkalmazását, mert a költségkeret túllépése miatti felperesi előzetes szerződésszegés [Ptk. 6:151. § (1)-(2) bekezdés] önmagában – egyéb felmondási ok nélkül is – megalapozta a felmondást.

[83] A fentiek alapján a jogerős ítélet nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

[84] A felperes felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 82. § (1)-(2) bekezdése és 83. § (1) bekezdése alapján maga köteles viselni a felülvizsgálattal összefüggő költségeit, és köteles megfizetni az alperes felülvizsgálati eljárási költségét. Az alperes felülvizsgálati eljárási költsége az őt képviselő ügyvéd munkadíja, amelyet a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdés alapján állapított meg.

[85] A felülvizsgálati eljárásban a pertárgy értéke 47.980.600 forint volt [Pp. 21. § (2) bekezdés a) pontja]. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdése és az 50. § (1) bekezdése alapján az illeték mértéke 3.500.000 forint. A Kúria Gfv.II.30.475/2023/2. számú végzésében a felülvizsgálati eljárási illetékre kiterjedő részleges költségfeljegyzési jogot engedélyezett a felperesnek. Az így felmerült illetéket a felperes tartozik viselni a Pp. 101. § (1) bekezdése és 102. § (1) bekezdése alapján. A Kúria tájékoztatja felperest, hogy az illetéket a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételei számlájára kell megfizetnie, a megfizetés során közleményként fel kell tüntetnie a Kúria megnevezését, e határozatának számát és a fizetésre kötelezett, azaz a felperes adószámát.

[86] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el a Pp. 405. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. 376. § (1) bekezdése alapján.

[87] Az ítélet ellen a Pp. 407. § (1) bekezdés d) pontja alapján nincs helye felülvizsgálatnak.

Budapest, 2024. május 28.

dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, dr. Darákné dr. Nagy Szilvia s.k. előadó bíró, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. bíró, dr. Osztovits András s.k. bíró